

Copyright © 2017 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı
<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>
 Gençlik Araştırmaları Dergisi • Nisan 2017 • 5(1) • 125-149

ISSN 2147-8473
 Başvuru | 06 Mart 2017
 Kabul | 09 Nisan 2017

Türkiye’de Gençlerin Uyuşturucu ile Mücadele Politikaları Hakkında Düşünceleri*

Önder Kutlu**

Erhan Örselli***

Veysel Babahanoğlu****

Öz

Toplumların geleceğini ciddi derecede etkileyen ve çağın önemli bir sorunu haline gelen uyuşturucu madde kullanımı ve bu sorunla mücadelede ortaya konulan kamu politikalarının analiz edilmesi, uygulamada eksik yönlerin tespiti ve etkili politikaların yürürlüğe konulabilmesi açısından oldukça hayati bir öneme sahiptir. Ancak Türkiye’de uyuşturucu madde sorunu ile mücadele alanında yeterli sayı ve içerikte kamu politikası analiz çalışmaları bulunmamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, gençlerin (18-24 yaş) Türkiye’de uyuşturucu madde sorunu ile mücadeledeki farkındalık düzeylerini tespit ve analiz etmektir. Çalışma şu sorulara cevap aramaktadır: Gençler uyuşturucu madde konusunda ne kadar bilgi sahibidir? Ülkemizde uyuşturucu madde sorunu açısından gençler, çözüm adına alınan önlemler veya oluşturulmuş kamu politikaları için ne düşünmektedirler? Uyuşturucu ile mücadele alanında faaliyet gösteren kamu kurumları gençler tarafından ne ölçüde bilinmektedir? Çalışma, nicel bir alan araştırması olup, model olarak kesitsel tarama (survey) modeline göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak tam yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Anketler tamamlandıktan sonra, tutarlı cevaplara sahip anket formlarındaki veriler kodlanarak SPSS 16.0 programına yüklenmiş ve daha sonra analiz aşamasına geçilmiştir. Çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi, BAP Koordinatörlüğü tarafından desteklenen “Kamu Politikası Yaklaşımı Çerçevesinde Türkiye’nin Uyuşturucu İle Mücadele Politikalarında Toplumsal Algı” başlıklı araştırma projesinden elde edilen verilerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Çalışmada, uyuşturucu ile mücadelenin daha başarılı olabilmesi için mevcut kamu politikalarının gençlere anlatılması, benimsetilmesi ve bu konuda gençlerin farkındalık düzeylerinin yükseltilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uyuşturucu Madde Kullanımı, Kamu Politikası, Algı, Türkiye, Gençlik.

* Bu çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi, BAP Koordinatörlüğü tarafından desteklenen “Kamu Politikası Yaklaşımı Çerçevesinde Türkiye’nin Uyuşturucu İle Mücadele Politikalarında Toplumsal Algı” başlıklı araştırma projesinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan veri ve bulgular bu projenin bir bölümünü içermektedir.

** Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, okutlu@konya.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, eorselli@konya.edu.tr

**** Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, Akçakoca Meslek Yüksekokulu, veyselbabahanoglu@duzce.edu.tr

Giriş

Genç nüfus oranının benzer gelir kategorisi içinde bulunan ülkeler arasında oldukça yüksek olduğu Türkiye’de, uyuşturucu madde ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sorunlar her geçen gün daha da artarak tehlikeli bir hal almaktadır. Uyuşturucu madde kullanımının toplumun temel dinamiği olan aile kurumunu erozyona uğratması, toplum içinde bu maddelere bağımlı bir hayat süren bağımlıların ciddi bir sayıya ulaşması tehlikenin ulaştığı boyutları gözler önüne sermektedir. Nitekim TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) tarafından yayınlanan 2013 verilerine göre Türkiye’de uyuşturucu madde kullanımına bağlı 148.121 olay gerçekleşirken, olaylardaki şüpheli sayısı ise 98.933 kişi olarak belirtilmektedir (Demirci, 2014, s. 97). Sorun sadece Türkiye’de değil, tüm dünyada büyüyerek devam etmektedir. UNODC’nin (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi-United Nations Office on Drugs and Crime) 2016 Dünya Uyuşturucu Raporu’na göre uyuşturucu bağımlılarının sayısı 2016 yılı itibarıyla dünyada 29 milyona ulaşmış bulunmaktadır. Hayatında en az bir kez uyuşturucu madde kullananların sayısı ise 2013’te 246 milyon iken bu sayı bir yıl sonra 2014 yılında 247 milyona ulaşmıştır. Bunun yanı sıra bugün dünyada uyuşturucu madde bağımlısı teşhisi konulan her altı kişiden yalnızca birinin tedavi olmayı seçtiği belirtilmektedir (UNODC, 2016, ss. IX-XI).

Günümüzde devletler ve belli uluslararası örgütler sorunla baş edebilmek için çeşitli kamu politikaları geliştirmekte ve uygulamaktadırlar. Bu çerçevede, başta Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşlar çeşitli bağımlılık türlerine yönelik çalışmalar yaparak, ülkeleri bağlayıcı, harekete geçirici veya teşvik edici kurallar içeren uluslararası sözleşmeler, direktifler, protokoller, deklarasyonlar, politika paketleri ortaya koyarak, strateji ve eylem planları hazırlamışlardır (Cumhurbaşkanlığı, 2014, s. 808). Ülkelerin uyuşturucu madde sorununa ilişkin geliştirdikleri politikalar ile iç hukuk mekanizmasında yer alan düzenlemeler büyük bir oranda uluslararası boyutta yer alan düzenlemelerden etkilenmektedir (Pınarcı, 2014, s. 15). Türkiye’de de uyuşturucu madde sorunu ile mücadele alanında geliştirilen kamu politikalarının uluslararası düzenlemelere paralel gelişme gösterdiği belirtilebilir. Ancak salt devletler veya kamu kurumları tarafından ortaya konulan, geliştirilen kamu politikalarının varlığı yeterli değildir. Bu sorunla etkin bir biçimde mücadele edebilmek ve ortaya konulan mevcut kamu politikalarının başarıya ulaşabilmesi vatandaşların bu politikaları nasıl algıladıkları, bu konudaki farkındalık düzeyleri ile yakından ilgilidir. Çünkü vatandaşlar tarafından benimsenmeyen kamu politikalarının başarıya ulaşması oldukça güçtür ve “*kamu politikalarının saptanmasında seçilmişler nihai anlamda söz sahibidir*” (Kutlu, 2006, s. 14). Bu bağlamda gençlerin/vatandaşların uyuşturucu maddeyi nasıl bir sorun olarak algıladıkları ve uyuşturucu madde bağımlılığı hakkındaki farkındalık düzeylerinin tespit edilmesi ve buna göre etkin kamu politikalarının geliştirilmesi veya değiştirilmesi oldukça önem kazanmaktadır.

Uyuşturucu ile mücadele alanında uygulanan kamu politikaları ve bu politikaların oluşturulma sürecinin tüm boyutlarının ve sürecin sonuçlarının ele alındığı kapsamlı çalışma-

lar sayıca yok denecek kadar azdır. Ayrıca, uyuşturucu ile mücadelenin Türkiye özelinde kamu politikası bağlamında değerlendirildiği; yürütülen kamu politikaları ile ilgili vatandaşların özellikle de gençlerin farkındalık düzeyleri ve algıları üzerine oldukça sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır. Uyuşturucu bağımlılığı konusunda ülkemizde gerçekleştirilen saha çalışmalarına; Çanakkale Emniyet Müdürlüğü ile Çanakkale 18 Mart Üniversitesi’nin ortaklaşa yürüttüğü ortaöğretim öğrencilerine yönelik “Çanakkale İlindeki Madde Bağımlılığı Tespit Çalışması” (2009); Edirne Emniyet Müdürlüğü ile Trakya Üniversitesi’nin ortaklaşa yürüttüğü “Edirne İlinde Liselerde ve Üniversite Öğrencilerinde Alkol ve Madde Kullanım Sıklığının Araştırılması” (2009) çalışması; Antalya Emniyet Müdürlüğü tarafından yürütülen “Antalya Dost Eli, Madde Bağımlılığını Önleme ve Sağlıklı Yaşam Bilinci” (2010) projesi; TÜBİTAK tarafından gerçekleştirilen “Genel Nüfusta Madde Kullanım Yaygınlığının Belirlenmesi” (2011) çalışması; Sosyal Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi tarafından gerçekleştirilen “Türkiye’de Gençlik ve Uyuşturucu Madde Sorunu” (2015) çalışması örnek olarak verilebilir. Ayrıca, lisansüstü akademik tezlere, Çetin’in (2013), “Madde Bağımlılığı ve Yalova Ölçeğinde Madde Bağımlılığı Algısı” başlıklı yüksek lisans tezi ile Işık’ın (2013) “Türkiye’nin Madde Kullanımı ve Bağımlılığı İle Mücadele Politikasının Stratejik İletişim Yaklaşımı Çerçevesinde Değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezi uyuşturucu konusunda yapılan çalışmalara örnek olarak verilebilir.

Çalışmanın temel amacı, gençlerin (18-24 yaş) Türkiye’de uyuşturucu madde sorunu ile mücadeledeki farkındalık düzeylerini ve bakış açılarını tespit ve analiz etmektir. Çalışmanın cevap aradığı sorular şunlardır: *Gençler uyuşturucu madde konusunda ne kadar bilgi sahibidir? Ülkemizde uyuşturucu madde sorunu ile mücadele konusunda gençler, alınan önlemler veya bu konuda oluşturulmuş kamu politikaları için ne düşünmektedirler? Uyuşturucu ile mücadele konusunda faaliyet gösteren kamu kurumları gençler tarafından ne ölçüde bilinmektedir?* Anket çalışması 03-20 Haziran 2016 tarihleri arasında, toplam on iki ilde yürütülmüştür. Çalışmada kullanılan veriler, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen “Kamu Politikası Yaklaşımı Çerçevesinde Türkiye’nin Uyuşturucu İle Mücadele Politikalarında Toplumsal Algı” başlıklı araştırma projesinden elde edilmiştir.

Kavramsal Çerçeve

Literatürde “kamu politikası” kavramının çok farklı şekillerde ve farklı bakış açılarıyla ele alındığı ve tanımlandığı görülmektedir. Bu bağlamda üzerinde uzlaşılan genel kabul görmüş bir tanımdan bahsetmek oldukça zordur. Dye (1992) kamu politikasını “siyasal iktidarın (devletin) yapmayı ya da yapmamayı tercih ettiği her türlü şey” olarak tanımlamaktadır (Dye, 1992, s. 2). Anderson (2010) ise “hükümetlerin ne olursa olsun yapmayı ya da yapmamayı seçtikleri şey” şeklinde bir tanımlamanın yeterli olduğunu belirtmekte ancak, kamu politikasının sistematik bir analizini yapabilmek için bu tanımlamanın yeterli olmadığını; bu nedenle de daha kesin bir tanımlamanın gerekliliğinden bahsetmektedir. Bu yüzden kamu politikası kavramını “devlet organları ve kamu görevlileri tarafından geliştirilen, belli

bir konu veya problem ile ilgili olarak aktör veya aktörler tarafından izlenen amaçlı eylemler ya da eylemsizlikler dizisi” şeklinde açıklamaktadır (2010, ss. 6-7).

Kamu politikası; *“devletin kanunlardan almış olduğu güçle otoritesinin var olduğu herhangi bir konuda birtakım yetkilerle donatılmış olan kamu kurumu veya bu doğrultuda kamu personelinin icra ettiği her türlü eylem ve işlemler bütünü”* şeklinde tanımlanabilmektedir (Akdoğan, 2011, s. 77). Bu bağlamda bakanlar kurulu kararıyla yürürlüğe girerek bütün vatandaşların hayatını etkileyen vergi indirim gibi bir karar ya da küçük bir köydeki ihtiyar heyeti ve muhtarın köy ile ilgili aldıkları herhangi bir karar da kamu politikası olarak değerlendirilebilir (Göçoğlu, 2014, s. 8).

Kamu politikası analizi ise; *“kamusal sorunları tanımlamak, bu sorunlara yönelik çözüm önerileri üretmek, bu öneriler arasından birisini bir takım ölçütler kullanarak uygulanacak çözüm seçeneği olarak seçmek, seçilen bu çözümü uygulamak ve uygulamayı değerlendirecek ilk aşamada tanımlanan sorunun çözülüp çözülmediğini anlamak, eğer çözülmemişse sorunu yeniden tanımlayarak aynı süreci tekrarlamak”* şeklinde ifade edilebilir (Yıldız, Babaoğlu ve Şahin, 2016, s. 135).

Akdoğan’a (2011) göre kamu politikası süreci bir problemle başlar ve özellikle liberal demokrasilerde kamu politikaları halkta endişe oluşturan kamusal problemlerin siyasal sisteme aktarılmasıyla oluşur (Akdoğan, 2011, ss. 77-78). Karmaşık bir süreç olan kamu politikası sürecinin daha anlaşılır bir hale getirmek için çeşitli modeller geliştirilmiştir. İşlevsel süreç model bu bağlamda bütün bir politika sürecini çeşitli aşamalara ayırarak sürecin daha anlaşılır ve net bir yapıya bürünmesini sağlamaktadır.

Uyuşturucu maddelerin kullanılması, bulundurulması ve satışı birçok ülke tarafından yasaklanmıştır. Bununla birlikte uyuşturucu maddelerin tarihin her döneminde, hemen hemen bütün kültürlerde ve toplumlarda kullanıldığı da vakıdır. Uyuşturucu madde kullanımını önleyici ve satışını engelleyici düzenlemelerin yapılması ancak 20. yüzyılın başlarında mümkün olabilmektedir. Günümüzde artık birçok ülkenin ulusal mevzuatında uyuşturucu madde kullanımı ve satışıyla ilgili yasaklayıcı hükümlere yer verilmiştir.

Çağımızın en büyük sosyal felaketi (Devlet Kitapları, 1986, s. 51) olarak nitelendirilen ve tıp literatüründe psikoaktif madde olarak adlandırılan “uyuşturucu maddeler”, yabancı literatürde “drug” ya da “substance” (Ögel, 1997, ss. 10-11) olarak; uluslararası arenada ise Yunanca “uyku” anlamına gelen “narke” ile İngilizce’ye de “narkotik” olarak geçen sözcüğün dilimizdeki karşılığıdır. Uyuşturucu madde kişiyi uyuşturma özelliğine sahip olan, kişiyi hareketsiz kılan ve kontrolünü kaybettiren maddeleri ifade etmekle birlikte bazen keyif veren, kışkırtan, sakinleştiren, uyanıklık sağlayan maddeler olarak da tanımlanmaktadır (Babuna ve Bayhan, 2009, s. 201). Bir başka ifadeyle kullanılması durumunda bağımlılık ve alışkanlık yapan, insan sağlığı açısından olumsuz etkileri bulunan ve böylece insan organları üzerinde tahrifata neden olan, insanın yaratılış fonksiyonlarını tam anlamıyla kullanmasını engelleyen, gerek bireylere gerekse topluma zarar veren maddeler, uyuşturucu madde kapsamında değerlendirilmektedir (Karagöz, 2008, s. 149).

Uyuşturucu maddelerin tanımlanmasında “bağımlılık” sözcüğüne vurgu yapılmaktadır. Dolayısıyla bağımlılık, uyuşturucu madde sorunu içerisindeki en önemli kavramlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda madde bağımlılığı literatürde “*hasta organizma, ilaç ve çevrenin birbirleriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan, arzu edilmeyen bir durum oluşumuna neden olan, oluşan alışkanlık sonucu gittikçe artan oranlarda fiziksel ve ruhsal ihtiyaç olarak kullanılan maddelerden oluşan zehirlenme durumu*” olarak tanımlanmaktadır (Sevil, 1998, ss. 7-11).

Bağımlılık; bir süreç içerisinde yavaş yavaş gelişen ve uyuşturucu maddeleri, karşı konulamaz bir biçimde kullanma isteğini anlatan bir davranış biçimidir. Bağımlı olan bireylerin uyuşturucu maddeleri bırakma eylemi içerisinde bulunsalar dahi tam manasıyla bırakmadıkları ve bir süre sonra tekrar kullanmaya başladıkları sıkça görülür. Süreç kısır döngü şeklinde devam eder. Bağımlılık denilen ve ‘bir kereden bir şey olmaz’ düşüncesiyle başlayıp, bırakarak tekrar başlanılan bu süreç bireyleri bir çıkmaza götürebilir (Ögel, 2014, ss. 5-8).

Bağımlılık yapıcı maddeleri kullanan kişilerde hem fizyolojik ve psikolojik hem de sosyal anlamda ciddi yıkımlar meydana gelmektedir. Madde kullanan bir kişinin, bağımlılık yapıcı maddeyi denemesinin birçok nedeni bulunabilir. Bunlar arasında merak duygusu, kendi sınırlarını aşma arzusu, çevresindekilerden farklı olma isteği, asilik, arkadaşlarına uyma, gruptan dışlanmaktan korkma gibi etkenler madde kullanımı nedenleri arasında sayılabilir. İlave olarak, mevcut problemlerini çözüme kavuşturma, ya da unutmaya veya cesaretlenecek daha iddialı bir yapıya bürünme fikri gibi bazı psikolojik nedenler de sıralanabilir (<http://www.yesilay.org.tr>).

Türkiye’de Uyuşturucu Madde İle Mücadele Politikaları

1982 Anayasası’nın “Gençliğin Korunması” başlıklı 58. maddesi “*devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır*” şeklinde düzenlenerek, uyuşturucu ile mücadele devletin anayasal görevlerinden biri olarak kabul edilmiştir.

Uyuşturucu madde sorunu sınır aşan bir sorun olarak ulusal ve uluslararası düzeyde kabul gören bir suç türü şeklini almıştır. Uyuşturucu madde kullanımının dünya çapında artış göstermesi, uyuşturucu madde ticaretindeki yüksek kâr payı, terör örgütlerinin maddi gelir temin etme noktasında bu kardan daha fazla pay alma girişimleri ve teknolojik gelişmeler, uyuşturucu üretimi ve kaçakçılığını hızlandırmıştır. Uyuşturucu madde sorunu küresel boyutta kapsamlı bir mücadeleyi gerektiren bir hal almıştır. Uyuşturucu probleminin çözümü uluslararası işbirlikleri ile çözülebilecek bir problemdir. Türkiye, uyuşturucu madde sorunu ile mücadeleyi bu perspektifte değerlendirmekte ve ulusal düzeydeki çabalarının yanı sıra, bölgesel ve küresel boyutta işbirliklerinin artırılmasına dönük çalışmalara da destek olmaktadır (<http://www.mfa.gov.tr>).

Ülkemizin uyuşturucu madde sorunu ile mücadele politikaları iki farklı çerçevede ele alınabilir: “Kaçakçılık, satış ve üretim gibi uyuşturucu maddelerin arzına yönelik politikalar” ve “tedavi, iyileştirme ve önleme gibi uyuşturucu maddelerin talebine yönelik” politikalar. Bu bağlamda en çerçeve belge 2006 yılında ilk kez Avrupa Birliği Uyuşturucu ile Mücadele Stratejileriyle uyumlu olarak düzenlenen Ulusal Uyuşturucu ve Strateji Belgesidir. Belge daha sonra 2013-2018 yıllarını kapsayacak şekilde gözden geçirilmiştir (Pınarcı, 2014 ss. 38-39).

Türkiye’de uyuşturucu madde sorunu ile ilgili ilk organize çalışmalar Milli Güvenlik Kurulu’nun (MGK) 26.04.1996 tarih ve 393 Sayılı kararıyla başlamıştır. Bu karar neticesinde uyuşturucu madde sorunu ile mücadele kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetlerde ve alınacak tedbirlerde koordinasyonu sağlamak üzere “Uyuşturucu Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Üst Kurulu” ile “Uyuşturucu Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Alt Kurulu” oluşturulması için Bakanlar Kurulu’na tavsiyede bulunulmuştur. Bakanlar Kurulu, bu kurulu 25.07.1997 tarih ve 97/9700 Sayılı kararı ile Aile Araştırma Kurumu bünyesinde oluşturmuştur (<http://www.kom.pol.tr>).

Uyuşturucu ile mücadele konusunda kolluk ağırlıklı bir yapıya sahip olan Türkiye, birçok Avrupa ülkesinden önde gelmektedir. Bu bağlamda uyuşturucu madde kullanımını ve ticaretini önlemek için çok ciddi maddi kaynaklar ve personel ayrılmakta, bu tür maddelerin yakalama oranlarında Avrupa ülkelerine kıyasla iyi sonuçlar alınmaktadır (Pınarcı, 2014, s. 39).

Türkiye’de bağımlılıkla mücadele konusunda gerçekleştirilen faaliyetler incelendiğinde bunların genellikle önleme, yasaklayıcı düzenlemeler ve kanun uygulamaları konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu nedenle bağımlılıkla mücadelenin kamuda salt bir asayiş ve sağlık sorununa indirildiği algısı oluşturmaktadır. Önleme alanındaki çalışmalar ise, sistematik bir çerçeveye oturtulamamıştır. Bu çalışmalar genelde bilgilendirme ve eğitim çalışmaları, afiş, broşür, kitapçık vb. doküman hazırlanması ve dağıtımı, kamu spotları yayınlanması, seminer, konferans ve sempozyum düzenlenmesi gibi kamuoyunun farkındalığını artırmaya yönelik faaliyetlerden oluşmaktadır. Bu çalışmaların yanı sıra özellikle dezavantajlı ve riskli gruplar için madde kullanımı noktasında erken teşhis ve bu grupların bağımlı hale gelmeden madde kullanımının önlenmesine yönelik etkili bir erken müdahale mekanizmasının varlığından söz etmek bugün için mümkün görünmemektedir (Cumhurbaşkanlığı, 2014, s. 814).

Literatürde, ülkemizde uygulanan uyuşturucu madde ile mücadele politikaları konusunda dönemsel açıdan farklı sınıflandırmalar yapılmış olsa da, çalışmada uyuşturucu ile mücadele politikaları kısaca dört ana başlık altında ele alınmaktadır.

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra, ulusal ve uluslararası düzeyde eroin ve afyon üretimi, tüketimi ve kaçakçılığı sorununa çözüm üretmek için 1912 Lahey Afyon Anlaşması ile 1925 ve 1931 tarihli Cenevre Afyon Anlaşmalarında yer alan temel ilkelere uyulması yö-

nünde karar verilerek uyuşturucu maddeler sıkı bir denetim altına alınmıştır. Bu bağlamda 1933 yılında 2108 Sayılı Uyuşturucu Maddelere İlişkin Kanun ile haşhaş ekimi 14 ilde sınırlandırılmış, uyuşturucu maddelerin üretimi devlet tekeline alınmış, daha önce Japonlar tarafından açılan eroin fabrikaları kapatılmıştır (Köknel, 1998, s. 292).

24 Haziran 1938 tarihinde Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) kurulmuş ve çıkarılan bir kanun ile haşhaş ekimi ve üretilen afyon maddesinin ülkedeki alım ve satım işlemleri TMO aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Üretilen afyonun TMO’ya satılması, afyondan elde edilen bütün uyuşturucu maddelerin işlenmesi, alım ve satım işlemlerindeki gerekli denetimin hükümet adına TMO aracılığıyla yapılması kararlaştırılmıştır. Ancak 1951 yılında bu uygulamaya son verilmiştir. Böylece ülke içerisinde afyon alım ve satım işlemleri dış alım satım işlemlerinin denetim altında kalması şartıyla serbest bırakılmıştır (Köknel, 1998, ss. 293-294).

1961 yılında gerçekleştirilen BM Uyuşturucu Üreten Ülkeler toplantısında “Tek Elden Üretim Antlaşması” imzalanmış, Türkiye bu anlaşmaya 1967 yılında taraf olarak, haşhaş üretimini izne bağlamak suretiyle kısıtlamıştır. 1967 yılında 23 ilde haşhaş üretirken sayı 1968 yılında 11’e, 1970 yılında 9’a ve 1971 yılında ise 7’ye düşürülmüştür. ABD’nin sürekli artan baskıları sonucunda 12 Mart 1971 sonrası göreve gelen Nihat Erim hükümeti tarafından ise tamamen yasaklanmıştır. Bu yasaklama nedeniyle ABD’nin Türkiye’ye ödemesi gereken tazminat ve mali destekler kısmen gerçekleştirilmiş ancak etkili sonuç alınamamıştır. 1974 yılına gelindiğinde ülkenin kendi ihtiyacı olan tıbbi amaçlı afyonun üretilmemesi sorunlara neden olmuştur. Bu nedenle Bülent Ecevit başkanlığındaki hükümet bir kararname ile haşhaş üretimini tekrar serbest bırakmıştır (Sevil, 1998, ss. 23-24).

1980’li yıllara gelindiğinde Avrupa’da uyuşturucu madde kullanım oranlarında yaşanan artışlar Türkiye’yi önemli bir transit ülke konumuna getirmiştir. Türkiye bu nedenle uyuşturucu madde üretimi, kaçakçılığı ve satışını gündemine almıştır. 1980’li yılların başında uyuşturucu maddelerin piyasaya arzına ve kaçakçılığına yönelik mücadele etmek amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) bünyesinde Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (KOM) kurulmuştur.

Uyuşturucu madde sorunu 1980’li yıllarda Türk sinemasının da ilgisini çekmiş; uyuşturucu madde kullanan gençlerin saplandığı bu bataklığı anlatmak ve dikkatleri bu yöne çekmek için Orhan Elmas’ın “Kayıp Kızlar” (1984), “Kahreden Gençlik” (1985), “Suçlu Gençlik” (1985), “Vazife Uğruna” (1986), “Canım Oğlum” (1988); Osman Seden’in “Tele Kızlar” (1985), Halit Refik’in “Kızımın Kanı” (1987) gibi filmler çekilmiştir. Yayımlandıkları dönemlerde toplumun ilgisini çekmeyi başaran bu filmler, uyuşturucu madde kullanımı ve bağımlılığı sorununun daha belirgin bir biçimde ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur (Işık, 2013, s. 67).

Türkiye’de uyuşturucu madde nedeniyle dikkat çekici beklenmedik ölümlerin basına yansımaları ve toplumda tedavi merkezlerine yapılan başvuruların gün geçtikçe artması MGK’nın dikkatini çekerek uyuşturucu madde sorununu bir tür güvenlik sorunu olarak

kabul etmesine neden olmuştur. 26 Nisan 1996 tarihli MGK uyuşturucu madde sorununu tartışmaya açarak, uyuşturucu maddeye olan talebi azaltmaya dönük bir plan hazırlanarak uygulanması gerektiği yönünde tavsiye kararı almıştır. Bu karar mücadelede dönüm noktası olarak kabul edilmektedir (Robins, 2009, s. 293).

MGK'nın 393 Sayılı tavsiye kararı sonucunda Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı'nın bünyesinde "Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Üst Kurulu" ile "Uyuşturucu Madde Kullanımı ile Mücadele Takip ve Yönlendirme Alt Kurulu" oluşturulmuştur. Bakanlar Kurulu kararıyla Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı, MGK Genel Sekreterliği, EGM (KOM), Diyanet İşleri Başkanlığı, TRT Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Radyo Televizyon Üst Kurulu Başkanlığı, Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı görevlendirilmiştir (Işık, 2013, ss. 68-69).

Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı uyuşturucu kullanımı ile mücadele noktasında üstlendiği takip ve yönlendirme kurullarının koordinasyon görevini 2000 yılında kurulan Türkiye Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi (TADOC)'ne devretmiştir (Pınarcı, 2014, ss. 43-44).

AB üyesi ve aday ülkeler arasında uyuşturucu madde sorunu ve sorunun meydana getirdiği sonuçlar üzerinde karşılaştırılabilir, güvenilir ve objektif bilgi toplamak, elde edilen verileri analiz etmek ve mücadele kapsamında kullanmak maksadıyla 1993 yılında Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA) kurulmuştur. Türkiye bu merkeze katılmak için AB Komisyonu'na 2000 yılında başvuru yapmıştır (Işık, 2013, s. 69).

Türkiye'nin ilk uluslararası nitelikli uyuşturucu sorunu ile mücadele edecek olan kurumsal yapılanması 26.06.2000 tarihinde oluşturulmuştur. Kurum BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) ile yapılan iş birliği çerçevesinde Ankara'da EGM KOM'a bağlı, TADOC olarak uyuşturucu ile mücadeleye yeni bir boyut kazandırmıştır. Uyuşturucu ile mücadele konularında ulusal ve uluslararası düzeyde uzmanlık eğitimleri veren TADOC bir hizmet içi eğitim akademisidir. Bu bağlamda TADOC 2001 yılında BM bünyesinde eğitim alanında hayata geçirilen "en başarılı proje" seçilmiştir (Cumhurbaşkanlığı, 2014, s. 319).

2002 yılında Başbakanlık tarafından, İçişleri Bakanlığı EGM KOM'a bağlı olarak TADOC bünyesinde TUBİM kurulmuştur. Bu merkez Türkiye'nin uyuşturucu ile mücadele noktasında EMCDDA çalışmalarına uyumu sağlamak için hazırlanan ve 2004-2006 yılları arasında devam eden Avrupa Birliği (AB) Eşleştirme Projesi sonrasında işlevsel olarak çalışmaya başlamıştır (<http://www.kom.pol.tr>).

Türkiye'nin uyuşturucu sorunu ile mücadele politikasını belirleyen bu kurumlar tarafından ulusal düzeydeki mücadelesinin, bir strateji ve politika belgesi ile eylem planları çerçevesinde gerçekleştirmesi gerektiği kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda 2006-2012 dönemini

kapsayacak şekilde ilk kez hazırlanan “Ulusal Strateji ve Politika Belgesi” 20 Kasım 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Yıldırım, 2008, s. 34).

EMCDDA’nın uyuşturucu ile mücadele noktasında üye ülkelerde belirlenmesini öngördüğü “Ulusal İrtibat Noktası” görevini 2002’den beri yürüten TADOC 2006 yılına geldiğinde bu görevi TUBİM’e devretmiştir (Işık, 2013, ss. 69-70). 2006-2012 yıllarını kapsayacak şekilde TUBİM koordinesinde ilgili tüm kurumlarımızın katkıları ile hazırlanan “Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesi” uyuşturucu sorunu ile mücadele kapsamında izlenecek yöntemleri, ilkeleri ve hedefleri belirleyen en önemli belgedir. Belge ile uyumlu olarak farklı zamanlarda “Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı” hazırlanmıştır. İlgili kurum ve kuruluşların katılımıyla 2007-2009 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanan ilk eylem planı 01.01.2010 tarihi itibarıyla başarılı bir uygulama olarak kayıtlara geçmiştir. Bu plandan hemen sonra yine ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkılarıyla 2010-2012 yılları arasında kapsayacak şekilde 2. Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı hazırlanmıştır (TUBİM, 2011, s. 14). 01.01.2013 tarihinde Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesi kapsamında hazırlanan 2. Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı sona ermiş, bunun yerine 2013-2015 yıllarını kapsayan 3. Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu plan Ulusal Uyuşturucu Politika ve Strateji Belgesi’ne (2013-2018) paralel olarak, uyuşturucu sorununun arz azaltımı ve talep azaltımı süreçlerine yönelik dengeli bir yaklaşımı benimsemiştir (Başbakanlık, 2013b, ss. 7-8).

Uyuşturucu ile mücadele politikalarını önemli ölçüde ortaya koyan bu belgeler ile küresel bir sorun haline gelen uyuşturucu madde sorununun koordinasyonu, arz azaltımı, önleme, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, zarar azaltımı, uluslararası iş birliği ve bilgi toplama, araştırma ve değerlendirme alanlarında ülkemizdeki uyuşturucu madde sorununun profilinin ortaya çıkarılması, uyuşturucu sorunu ile mücadele politikalarımızın belirlenmesi ve sorunların bilimsel ve akılcı bir yolla çözümü için gerekli stratejik hedeflerin belirlenmesi amaçlanmaktadır (Başbakanlık, 2013a, s. 9).

Uyuşturucu ile mücadele politikaları kapsamında EGM TUBİM ve TUBİM’in illerdeki temsilcileri olan Madde Kullanımı İle Mücadele Büro Amirlikleri’nde görevli İl Temas Noktası (İLTEM) personeli ise uyuşturucu talebinin azaltılması için başta gençler olmak üzere toplumun uyuşturucunun zararları konusunda bilgilendirilmesi, bireylerin uyuşturucu maddeden uzaklaştırılması amacıyla bir dizi faaliyet gerçekleştirmiştir. 2011 yılı içinde toplam 2.519 faaliyet gerçekleştirilirken bu sayı 2012 yılında 2.999’a yükselmiştir. 2011 yılında gerçekleştirilen faaliyetler kapsamında 320.504 öğrenci, 23.267 aile, 18.175 kamu görevlisi, 17.613 öğretmen ve 18.407 diğer gruplardan olmak üzere toplam 397.966 kişiye ulaşılmıştır. 2012 yılı içerisinde gerçekleştirilen faaliyetlerde ise 15.084 öğretmen, 21.448 öğrenci velisi, 6.594 STK üyesi, 19.482 kamu kurum çalışanı, 409 basın mensubu, 2.079 özel sektör çalışanı, 399.024 lise ve üniversite öğrencisi, 55.243 diğer olmak üzere olmak üzere toplam 519.363 kişiye ulaşılmıştır. Bu gerçekleştirilen faaliyetler ise genelde konfe-

rans, seminer, tiyatro gibi önleyici aktiviteler şeklinde görülmektedir (Cumhurbaşkanlığı, 2014, s. 328).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından mücadele politikaları kapsamında çocuk ve gençlerin madde bağımlılığı, şiddet, cinsel istismar vb. durumlarla karşılaşma ihtimali yüksek olan tehlikelerden ve risklerden korunması amacı ile “Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı (2006-2011)” hazırlanmıştır. Bu planın “şiddetin nedenleri” başlıklı bölümünde; madde bağımlılığının gençler arasında gün geçtikçe yaygınlaştığından söz edilmiş, bu soruna bir çözüm önerisi olarak da, öğrencilerdeki şiddet davranışlarının önlenmesi ve azaltılmasına yönelik yürütülebilecek çalışmalar tespit edilerek uygulamaya konulmuştur. Bu bağlamda; “temel önleme, koruma ve müdahale hizmetlerinin tüm öğrencilere ulaştırılması, risk altındaki tüm çocukların tespitine ve onlara götürülecek hizmetlerde bütüncül bir yaklaşımın izlenmesi” stratejik hedefler olarak saptanmıştır (Koçak, 2011, s. 27).

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinde¹; gençleri bağımlılık yapan maddelerden korumak için önleyici tedbirlerin alınması ve bağımlı gençlerin tedavileri ile ilgili olarak çalışmaların yürütülmesi konuları temel politika alanlarından biri olarak kabul edilmiştir. Farklı kurum ve kuruluşların katılımı ile oluşturulan kurul il mücadele politikasının gerçekleştirilmesine yönelik Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinde belirli hedefler tespit edilmiştir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, <http://www.resmigazete.gov.tr>).

Sağlık Bakanlığı ise uyuşturucu ile mücadele politikaları kapsamında 2013-2017 yıllarını kapsayan stratejik hedefleri içerisinde bağımlılık yapıcı uyuşturucu ve uyarıcı madde türlerini kullanımını azaltmayı hedef olarak belirlemiştir. Bu hedeflere varmak için bağımlılıkla mücadele konusundaki yönetişimin, koruma faaliyetlerinin, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezi (AMATEM) tarafından sunulan tedavi ve rehabilitasyon hizmet sunumunun iyileştirilmesi düşünülmektedir (Sağlık Bakanlığı, 2012, ss. 72-74).

Sağlık Bakanlığı koordinatörlüğünde uyuşturucu madde sorunu ile ilgili olan bakanlıklarla, TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'nun ortak çalışmasıyla “Uyuşturucu ile Mücadelede Acil Eylem Planı” hazırlanmıştır (Sağlık Bakanlığı, <http://www.thsk.gov.tr>).

Uyuşturucu ile Mücadelede Acil Eylem Planı; geliştirilen stratejiler ışığında amacı ve hedefleri belirlenerek, hangi kurum ve kuruluşun hangi eylemde görevli olduğu ve bu kurumlara kimlerin yardım edeceği, bu kurumların hangi aktiviteleri gerçekleştireceği 12 farklı eylem başlığı altında toplanmış bulunmaktadır (Bkz. Sağlık Bakanlığı, <http://www.saglik.gov.tr>).

¹ Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi 26.11.2012 tarihli ve 2012/4242 Sayılı Bakanlar Kurulunca kararlaştırılmış, 27.01.2013 tarihli ve 28541 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

“Uyuşturucu İle Mücadele Acil Eylem Planı Taslağı” çalışmasının temel amacı; uyuşturucu maddelere erişimin engellenmesi, bu maddelerin arz ve talebinin ortadan kaldırılmasının yanı sıra bağımlılar için tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin kaliteli bir şekilde ulaştırılması sağlanarak bağımlı kişilerin topluma yeniden kazandırılmaları olarak saptanmıştır (Başbakanlık, <http://www.resmigazete.gov.tr>).

Uyuşturucu ile Mücadelede Acil Eylem Planı’nda “risk altında olduğunu düşünüp kendileri ve yakınları için tedbir almak isteyenlerin, uyuşturucu kullanıcılarının ya da bağımlılarının (yoksunluk yaşayan, bırakmak isteyen vs.), bağımlı yakınlarının müracaat edecekleri birimleri oluşturmak ve algoritmalarını belirlemek” amacıyla uyuşturucu ile mücadelede danışma birimleri kurulması öngörülmüş (Sağlık Bakanlığı, <http://www.saglik.gov.tr>), bu bağlamda Temmuz 2015 itibariyle Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı “ALO 191” hizmet vermeye başlamıştır. Uyuşturucu ile mücadele politikaları kapsamında uyuşturucu madde kullanımının önlenmesi amacıyla 7 gün 24 saat açık ve ücretsiz olan “ALO 191” hattı ile uyuşturucu madde kullanan bireylerin bizzat kendileri ya da aileleri veya çevresinde uyuşturucu madde kullanan bireyler hattan aktif olarak yararlanabileceklerdir (Sağlık Bakanlığı, <http://www.saglik.gov.tr>).

Günümüzde çocuk kabul edilebilecek yaşlara kadar inen uyuşturucu madde kullanımını önlemek, gençlerin ve ailelerin bu alana dikkatlerini çekmek için medyanın gücünden yararlanmak isteyen Yeşilay, uyuşturucu ile mücadele politikaları kapsamında bir dizi film çalışması hazırlamıştır (Tozlu, <http://www.cafesanat.com>).

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma, nicel bir alan araştırması olup, model olarak kesitsel tarama (survey) modeline göre gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak tam yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan veri ve bulgular “*Kamu Politikası Yaklaşımı Çerçevesinde Türkiye’nin Uyuşturucu İle Mücadele Politikalarında Toplumsal Algı*” başlıklı projeden elde edilmiştir.

Anket çalışmasında yer alan sorular daha önce bu konuda gerçekleştirilen benzer ve yakın çalışmalardan (Ayrıntılı bilgi için bakınız Babahanoğlu ve Örselli, 2016, s. 113) yararlanılarak hazırlanmıştır. İlk aşamada tasarlanan anket sorularının katılımcılar tarafından ne düzeyde anlaşıldığını ve çalışmanın amacını yansıtıp yansıtmadığını belirleyebilmek amacıyla 02-06 Mayıs 2016 tarihleri arasında pilot bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamaya katılan katılımcılardan anket formunda yer alan soruların anlaşılabilirliği ve anketin kapsamı hakkında yorum yapmaları istenmiştir. Pilot çalışma neticesinde katılımcılardan elde edilen geri bildirimler sayesinde bazı sorular yeniden değerlendirilip değiştirilmiştir. Anket formuna son hali verildikten sonra uygulama aşamasına geçilmiştir.

Anket formunun başında, çalışmanın kim tarafından ve hangi amaçla yapıldığı açıklanmış; çalışmanın Necmettin Erbakan Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Koordinatörlüğü tarafın-

dan desteklendiği belirtilmiş ve elde edilen kişisel verilerin araştırma dışında hiçbir şekilde kullanılmayacağı taahhüdünde bulunulmuştur. Çalışmaya gerekli verileri sağlayacak olan anket formu iki ana bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölümde katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulara; ikinci bölümde ise katılımcıların Türkiye’de uyuşturucu madde sorunu ile mücadele alanında uygulanan kamu politikalarına bakış açılarını ölçmeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin doğruluğunu kontrol etmek ve veri kalitesini arttırmak için anketleri dolduran katılımcılar telefon ile aranmıştır. Aramalarda; görüşmenin yapıldığı il, anketin nerede yapıldığı (sokak, ev, park vs.), ad-soyad, demografik bilgiler, görüşmenin kaç dakika sürdüğü, kaç soru sorulduğu, bir iki tane konu sorusu ve görüşmecinin anketörü daha önceden tanıyıp tanımadığı katılımcıya sorulmuştur. Aramalar sonucu uygun görülen anketler analizlere dâhil edilmiş, uygun görülmeyenler ise sahada tekrarlanmıştır.

Çalışmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Proje çerçevesinde yürütülen anket çalışması, 12 ilde, 51 ilçede toplam 1001² katılımcı ile yüz yüze görüşülerek 03-20 Haziran 2016 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmada örneklem seçiminde “tabakalı örneklem yöntemi” kullanılmıştır. Anket çalışmasının gerçekleştirileceği iller belirlenirken İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)’ndan yararlanılmış, düzey 1’e karşılık gelen illerden bir tanesi seçilmiştir. Hangi ilde ne kadar görüşme yapılacağı 01 Kasım 2015 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimleri seçmen sayısına göre tespit edilmiştir. İllere göre anket sayısının tespitinden sonra, katılımcılar basit tesadüfi örneklem (random) yöntemiyle seçilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan veri ve bulguların elde edildiği projenin evreni Türkiye genelinde, 18 yaş ve üzeri vatandaşlardır. Ancak çalışmada kullanılan bulgular bu projenin sadece 18-24 yaş arası katılımcının (191 katılımcı) ülkemizde uyuşturucu ile mücadele politikalarına bakış açısını içerdiğinden; bu çalışma için evrenin Türkiye’de yaşayan 18-24 yaş arası gençler olduğu ve örneklem sayısının evreni temsil edebildiğini söylemek oldukça güçtür. Buna rağmen çalışmada elde edilen bulgu ve analizlerin Türkiye’deki bu yaş grubundaki gençlerin uyuşturucu madde kullanımına ilişkin yürütülen mücadele politikalarına bakış açılarını büyük ölçüde yansıttığı düşünülmektedir.

Anket çalışması hane ve işyerlerinde gerçekleştirilmiştir. Bunun dışında toplu ikamet edilen yerlerde kafe, kahvehane, büyük alışveriş merkezleri, hastane, öğrenci yurtları, otogar vb. yerlerde görüşme yapılmamış ayrıca her haneden sadece bir katılımcıyla görüşülmüştür.

² Örneklem sayısı belirlenirken Yazıcıoğlu ve Erdoğan’ın (2004) hazırlamış olduğu tablodan yararlanılmıştır. Çalışmanın evreni için %95 güven aralığında 384 örneklem belirlenmesi yeterlidir. Bu bağlamda projede katılımcı sayısının (1001) Türkiye evrenini temsil ettiği rahatlıkla söylenebilir.

Tablo 1. Örneklem Planı (Araştırma Kapsamına Dâhil Edilen İllerde Gerçekleştirilen Anket Adetleri)

İl	Proje Dâhilinde Gerçekleştirilen Anket Sayısı		Bu Çalışmadaki Anket Sayısı	
	Sayı	%	Sayı	%
Adana	120	12,0	23	12
Ankara	101	10,1	19	10,1
Bursa	100	10,0	19	10
Erzurum	35	3,5	7	3,5
Gaziantep	86	8,6	16	8,6
İstanbul	191	19,1	36	19,1
İzmir	130	13,0	25	13,0
Kayseri	50	5,0	10	5,0
Malatya	41	4,1	8	4,1
Samsun	60	6,0	11	6,0
Tekirdağ	50	5,0	10	5,0
Trabzon	37	3,7	7	3,7
Toplam	1001	100	191	100

Anket çalışmasında toplam on yedi anketör ile iki saha koordinatörü görev almıştır. Saha çalışmasının uygulama aşaması tamamlandıktan sonra, tutarlı cevaplara sahip anket formlarındaki veriler kodlanarak SPSS 16.0 programına yüklenmiş ve daha sonra analiz aşamasına geçilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilip, bulguların yorumlanması aşamasında frekans tabloları ve yüzdesel dağılımlar tanımlayıcı istatistik ölçüler olarak kullanılmıştır. Her soru için frekans tabloları oluşturulmuştur.

Çalışmanın Bulguları

Bu bölümde, çalışmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda katılımcıların uyuşturucu ile mücadele politikaları hakkındaki farkındalık düzeyleri ile algılarını belirlemek üzere hazırlanan anket çalışmasından elde edilen verilerin analizi ve bulguları sunulmaktadır.

Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Analizi³

Çalışmaya katılan örneklemin sosyo-demografik özelliklerini belirleyebilmek amacıyla yöneltilen ilk soru katılımcıların cinsiyetini belirlemeye yönelik olmuştur.

³ Çalışmada 18-24 yaş arası katılımcılar değerlendirildiğinden yaş açısından dağılım verilmemiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Cevaplar	Sayı	%
Erkek	92	48,2
Kadın	99	51,8
Toplam	191	100,0

Katılımcıların cinsiyet özellikleri incelendiğinde katılımcıların, %48,2'si (92 kişi) "erkek", %51,8'i (99 kişi) ise "kadın" olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Durumu

Cevaplar	Sayı	%
İlkokul	17	8,9
Ortaokul	46	24,1
Lise	96	50,3
Üniversite	32	16,8
Toplam	191	100,0

Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde; %8,9'unun "ilkokul mezunu", %24,1'inin "ortaokul mezunu", %50,3'ünün "lise mezunu", %16,8'inin "üniversite mezunu" oldukları saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımları incelendiğinde görece yüksek dağılımın "lise mezunu" olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Meslek Dağılımı

Meslek	Sayı	%
Öğrenci	147	77,0
Özel sektör çalışanı	13	6,8
İşsiz/İş arıyor	11	5,7
Devlet Memuru	6	3,1
İşçi	5	2,6
Ev Hanımı	5	2,6
Küçük Esnaf/Zanaatkar	4	2,1
Toplam	191	100,0

Katılımcıların sosyal statülerini belirleyebilmek amacıyla meslekleriyle ilgili bir soru yöneltilmiştir. Katılımcıların meslek dağılımları incelendiğinde; %77'si "öğrenci", %6,8'i "özel sektör çalışanı", %5,7'si "işsiz-iş arıyor", %3,1'i "devlet memuru", %2,6'sı "işçi", %2,6'sı

“ev hanımı”, %2,1’i “küçük esnaf-zanaatkar” olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, katılımcıların büyük çoğunluğunun yaş dağılımı dikkate alındığında öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların sosyal statüsü ile ilişkilendirilerek sorulan bir diğer soru ise, katılımcıların gelir düzeylerini ölçmeye yönelik sorudur. Ancak katılımcıların büyük bir çoğunluğu öğrenci olduğundan gelir durumlarına ilişkin dağılıma yer verilmemektedir.

Katılımcıların Uyuşturucu Madde Sorununda Toplumsal Farkındalık Düzeyleri ve Düşünceleri

Katılımcıların uyuşturucu madde sorunu ile ilgili toplumsal farkındalık düzeyleri ve düşüncelerini tespit ve analiz edebilmek için bir dizi soru yöneltilmiştir. Sorulara verilen cevaplar aşağıda değerlendirilip, analiz edilmektedir. Bu bağlamda katılımcılara ilk olarak uyuşturucu madde bağımlılığının toplum nezdinde nasıl bir sorun olarak algılandığını tespit edebilmek amacıyla “Sizce uyuşturucu bağımlılığı aşağıdakilerden en çok hangisiyle ifade edilebilir?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Verilen cevaplar Tablo 5.’de düzenlenmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Uyuşturucu Bağımlılığı Hakkındaki Düşünceleri

Cevaplar	Sayı	Cevaplar içindeki %	Katılımcılar içindeki %
Toplumsal bir sorundur	119	34,7	62,3
Sağlık sorunudur	55	16,1	28,8
Ahlaki bir sorundur	55	16,1	28,8
Eğitim sorunudur	53	15,5	27,8
Dini bir sorundur	21	6,2	10,9
Bu bir suç değildir	21	6,2	10,9
Güvenlik sorunudur	18	5,2	9,4
Toplam	342	100,0	-

Not: Bu soruda birden fazla cevap alınmıştır.

Uyuşturucu madde sorunu ciddi bir sağlık sorunu olmakla birlikte aynı zamanda katılımcılar tarafından önemli bir boyutta ahlaki ve toplumsal (sosyal) bir sorun olarak da algılanmaktadır. Uyuşturucu madde bağımlılığını katılımcıların %62,3’ü “toplumsal bir sorun”, %28,8’i “sağlık” ve “ahlaki bir sorun”, %27,8’i “eğitim sorunu”, %10,9’u “dini bir sorun”, %9,4’ü “güvenlik sorunu” olarak algılayarak, %10,9’u ise uyuşturucu madde bağımlılığını bir suç olarak görmediklerini belirtmektedirler. Katılımcıların görece büyük bir oranı uyuşturucu madde bağımlılığını toplumsal bir sorun olarak görmektedir.

Gençler uyuşturucu maddeyle ilk kez nerede tanışmaktadırlar? Katılımcıların bu konuda ne düşündüğünü belirleyebilmek için bu yönde bir soru yöneltilmiştir.

Tablo 6. Uyuşturucu Maddeyle İlk Kez Nerede Tanışılmaktadır?

Cevaplar	Sayı	Cevaplar içindeki %	Katılımcılar
Arkadaş çevresinde	144	39,9	75,4
Eğlence mekânlarında	76	21,1	39,8
Sokakta kullanıcılar arasında	57	15,8	29,8
İlköğretim ve lisede	47	13,0	24,6
Üniversitede	24	6,6	12,5
Aile ortamında	13	3,6	6,8
Toplam	361	100,0	-

Not: Bu soruda birden fazla cevap alınmıştır.

Elde edilen bulgulara göre katılımcılar %75,4'ü "arkadaş çevresinde", %39,8'i "eğlence mekânlarında", %29,8'i "sokakta kullanıcılar arasında", %24,6'sı "ilköğretim ve lisede", %12,5'i "üniversitelerde", %6,8'i "aile ortamında" uyuşturucuyla ilk kez tanışıldığını düşünmektedir.

Ayrıca; katılımcıların uyuşturucu madde kullanım alışkanlıklarını belirlemek için bir dizi soru yöneltilmiştir. Öncelikle kendisinin veya akraba, yakın çevresinde uyuşturucu madde kullananların olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda katılımcılara ilk olarak "Akrabalarınızda veya yakın çevrenizde uyuşturucu bağımlısı veya uyuşturucu kullanan biri var mı?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Alınan cevaplar Tablo 7.'de gösterilmektedir. Daha sonra ise katılımcılara "Bugüne kadar herhangi bir uyuşturucu ya da uyarıcı bir madde kullandınız mı?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Alınan cevaplar Tablo 8.'de gösterilmektedir⁴.

Tablo 7. Yakın Çevresinde Uyuşturucu Bağımlısı veya Uyuşturucu Kullanan Birey

Cevaplar	Sayı	%
Evet, çevremde var	48	25,1
Hayır, yok	143	74,9
Toplam	191	100,0

⁴ Uyuşturucu madde kullanım alışkanlıklarını tespit etmenin oldukça zor bir durum olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca konusu suç teşkil eden durumlarda genellikle vatandaşlar doğruyu söylemek yerine ideal olan cevabı söylemeyi tercih etmektedirler. Bu bağlamda elde edilen bulgular bu çerçevede değerlendirilmelidir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre "evet, çevremde var", "evet, birkaç kez kullandım", "evet, bir kez kullandım" seçeneklerini tercih edenlerin oranı azımsanmayacak kadar yüksek bir oranda olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle bu sorulara verilen cevapların taban olarak kabul edilmesi daha yerinde bir yaklaşım olacaktır. Kendilerinin uyuşturucu madde kullanmasını ya da akrabalarının veya yakın çevresinin içerisinde uyuşturucu madde kullanan bireylerin varlığının katılımcıların tamamı tarafından açıkça belirtilmesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır.

“*Akrabalarınızda veya yakın çevrenizde uyuşturucu bağımlısı veya uyuşturucu kullanan biri var mı?*” sorusuna katılımcıların %74,9’u “hayır, yok” şeklinde; %25,1’i ise “evet, çevremde var” şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir. Uyuşturucu madde bağımlılığının bir kez kullanmak suretiyle bile gerçekleşebileceği ihtimali göz önüne alındığında ve bağımlı olan bireylerin genelde arkadaş çevresi vasıtasıyla uyuşturucu maddeyle tanıştığı düşünüldüğünde “evet, var” seçeneğini tercih edenlerin de birer potansiyel bağımlı adayı içerisinde değerlendirilmesi mümkün görünmektedir. Bu bağlamda, bu sonuçlar günümüzde uyuşturucu madde kullananların hiç de azımsanmayacak bir boyutta olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo 8. Uyuşturucu veya Uyarıcı Bir Madde Kullanımı

Cevaplar	Sayı	%
Hayır, hiç kullanmadım	175	91,6
Evet, birkaç kez kullandım	7	3,7
Evet, bir kez kullandım	9	4,7
Toplam	191	100,0

Katılımcıların uyuşturucu madde kullanım alışkanlıklarını belirlemeye yönelik yöneltilen “*Bugüne kadar herhangi bir uyuşturucu ya da uyarıcı bir madde kullandınız mı?*” şeklindeki ikinci soruya “hayır, hiç kullanmadım” seçeneğini işaretleyenlerin oranı %91,6’dır. Bununla birlikte katılımcıların %3,7’si “evet birkaç kez kullandım” derken, %4,7’si ise “evet bir kez kullandım” demektedir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların %8,4’sinin hayatlarında en az bir kez herhangi bir uyuşturucu madde kullandıklarını göstermektedir.

Son zamanlarda hem Türkiye özelinde hem de dünya genelinde uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanımının giderek arttığı belirtilmektedir. Bu nedenle sık sık yazılı ve görsel medyada gün geçtikçe uyuşturucu maddeden mağdur olan, hayatını kaybeden her yaşta birçok birey konu edilmektedir. Katılımcıların bugüne kadar hiç uyuşturucu madde kullanan biriyle karşılaşmış karşılaşmadığını belirleyebilmek ve bu konudaki farkındalık düzeylerini tespit edebilmek için “*Bugüne kadar hiç uyuşturucu bağımlısı bir kişiyle daha önce karşılaştınız mı?*” şeklinde bir soru yöneltilmiş, elde edilen bulgular Tablo 9.’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Uyuşturucu Bağımlısı Bir Kişiyile Karşılaşılma Durumu

Cevaplar	Sayı	%
Evet	103	53,9
Hayır	88	46,1
Toplam	191	100,0

Çalışmaya katılanların %53,9’u daha önce bir uyuşturucu bağımlısı biriyle karşılaştığını belirtirken, %46,1’i ise daha önce herhangi bir uyuşturucu bağımlısı biriyle karşılaşmadığını belirtmiştir. Bu bulgu katılımcıların yarısından fazlasının en az bir kez dahi olsa günlük

yaşantıları içerisinde uyuşturucu bağımlısı bir kişiyle karşılaştığını göstermektedir. Bu bulgu uyuşturucu madde ile mücadele konusunda gençlerin bilinçlendirilmesi ve farkındalık düzeylerinin artırılması gerekliliğinin ne denli önemli olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir.

Uyuşturucu madde bağımlılığı tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır. Uyuşturucu madde kullanan biriyle karşılaştığında gösterilecek tepki kişiden kişiye göre değişmekle birlikte asıl olan doğru tepkinin gösterilebilmesidir. Herhangi bir şekilde uyuşturucu kullanımına başlayan bireylerin tedavisinin başarı oranı, bağımlılara karşı yaklaşımımızla da yakından ilgilidir. Bağımlı kişilere yönelik yanlış yaklaşım tarzları onları ailelerinden uzaklaştırmaktadır. Bu durum ise ailelerinden uzaklaşan gençlerin uyuşturucu bağımlılıklarının daha da şiddetlenerek artmasına neden olabilmektedir (Babuna ve Bayhan, 2009, s. 73). Bu bağlamda çalışmaya katılanlara “Bir yakınınızın, akrabanızın veya arkadaşınızın uyuşturucu bağımlısı olduğunu öğrenseniz ne yapardınız?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 10.’da düzenlenmiştir.

Tablo 10. Tanıdığı Birinin Bağımlı Olduğunu Öğrendiğinde Gösterilen Tepki

Cevaplar	Sayı	%
Zararlarını anlatarak kullanmamasını tavsiye ederdim	46	24,1
AMATEM, ÇAMATEM gibi bir sağlık kuruluşuna götürürdüm	32	16,8
Hastaneye götürürdüm	29	15,1
Çok kızardım	23	12,0
Polise haber verirdim	21	11,0
Ne yapacağımı maalesef bilmiyorum	20	10,5
Önemsemezdim	14	7,3
Şiddet uygulardım (Dövmek, eve hapsetmek vb.)	3	1,6
Ayıplayarak gizlerdim	3	1,6
Toplam	191	100,0

Tablo 10. incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğu uyuşturucu madde bağımlılarının tedavi olması konusunda olumlu yönde bir yaklaşım sergileyeceğini belirtirken, olumsuz davranış sergileyebileceklerin oranı ise azımsanmayacak derecede olduğu görülmektedir. Katılımcıların %24,1’i uyuşturucu madde bağımlısı olan akraba ve arkadaşlarına bunun zararlarını anlatarak kullanmamasını tavsiye edeceklerini belirtmektedirler. Uyuşturucu madde bağımlısı olan yakınlarını hastaneye veya AMATEM, ÇAMATEM gibi tedavi merkezlerine götürürdüm diyenlerin oranı yaklaşık %32’dir. Aslında bu yönde davranım diyenlerin oranının daha yüksek olması beklenmektedir.

Elde edilen bulgular gençlerin bu konudaki duyarlılıklarının düşük olduğu veya bu tür sağlık kuruluşlarının varlığından haberdar olmadıkları için ne yapacaklarını bilmediklerinden

de kaynaklandığını göstermektedir. Bu bağlamda uyuşturucu madde sorunu ile mücadelede oluşturulacak kamu politikalarında bu hususa daha çok önem verilmesi, gençler tarafından bu tür sağlık kuruluşlarının varlığının öğrenilmesi oldukça önem arz etmektedir.

Türkiye’de uyuşturucu madde ile ilgili yürütülen faaliyetlerin ve mücadele politikalarının etkili ve yeterli düzeyde gerçekleştirilip-gerçekleştirilmediği konusunda katılımcıların düşüncelerini öğrenebilmek için “Sizce ülkemizde uyuşturucu ile yeterince/etkin mücadele ediliyor mu?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Uyuşturucu İle Yeterince/Etkin Mücadele Edilip Edilmediği Hakkındaki Düşünceleri

Cevaplar	Sayı	%
Evet	32	16,8
Hayır	159	83,2
Toplam	191	100,0

Tablo 11. incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun Türkiye’de uyuşturucu madde ile yeterince/etkin bir biçimde mücadele edilmediğini; bunun yanında sadece katılımcıların %16,8’i Türkiye’de uyuşturucu madde ile yeterince/etkin bir biçimde mücadele edildiğini belirtmektedirler.

Türkiye’de uyuşturucu madde ile yeterince ve etkin bir biçimde mücadele edilip edilmediğinin yanı sıra katılımcılara göre etkin bir mücadelenin ne tür bir kamu politikası ile sağlanabileceği de ölçülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda katılımcılara “Sizce ülkemizde uyuşturucu ile mücadelede nasıl bir kamu politikası daha etkin olur?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir.

Tablo 12. Uyuşturucu İle Mücadelede Nasıl Bir Kamu Politikası

Cevaplar	Sayı	%
Uyuşturucunun satılmamasına (arzına) yönelik mücadele politikaları	58	30,4
Ceza oranlarını artıran politikalar	37	19,4
Tedavi edici politikalar	36	18,8
Talep azaltımına (önleme) yönelik politikalar	21	11,0
Rehabilitasyon (topluma yeniden kazandırma) politikaları	36	18,8
Cevap Yok	3	1,6
Toplam	191	100,0

Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %30,4’ü “uyuşturucunun satılmamasına (arzına) yönelik mücadele politikaları”nın uygulanmasının mücadele kapsamında daha etkin

olacağını düşünmektedir. Diğer mücadele politikaları ise sırasıyla “ceza oranlarını artıran politikalar”, “tedavi edici politikalar”, “talep azaltımına (önleme) yönelik politikalar”, “rehabilitasyon (topluma yeniden kazandırma) politikaları” şeklindedir.

Uyuşturucu maddeyle mücadelede önleme tabanlı politikalar içerisinde uyuşturucu maddelerin zararlarını anlatan reklam ya da tanıtım filmleri, belgeseller de yer almaktadır. Bu bağlamda toplumun sosyo-kültürel özellikleri göz önünde bulundurularak her kesimine ayrı ayrı hitap edecek şekilde oluşturulmuş ve süreklilik kazandırılmış önleme çalışmaları uyuşturucu madde ile mücadele konusunda toplumsal farkındalığın artması için bir gerekliliktir. Bu nedenle katılımcıların farkındalık düzeylerini artıracak önleme tabanlı çalışmalara katılıp katılmadıkları veya medya organlarında bu yönde bilgilendirici içeriklere rastlayıp rastlamadıkları yönünde bir dizi soru yönetilmiştir.

Bu doğrultuda katılımcılara sorulan ilk soru “*Şimdiye kadar kaç kez gazete, tv, radyoda uyuşturucu maddelerin zararları ile ilgili reklam ya da tanıtım filmi ile karşılaştınız?*” şeklinde olmuştur. Alınan cevaplar Tablo 13.’de gösterilmiştir.

Tablo 13. Medyada Uyuşturucunun Zararlarıyla İlgili Reklam İle Karşılaşma Sıklığı

Cevaplar	Sayı	%
Bir iki kez	96	50,3
Hiç karşılaşmadım	69	36,1
Üç ve daha fazla	26	13,6
Toplam	191	100,0

Tablo 13.’de yer alan veriler incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmı yaşamları boyunca en az bir kez önleme tabanlı politikaların bir enstrümanı olarak yazılı ve görsel medyada yer alan reklam ya da tanıtım filmlerine rastladıklarını belirtmişlerdir.

Önleme tabanlı kamu politikalarının bir başka ayağı olan ve hayata geçirilen “*Uyuşturucu İle Mücadele Danışma ve Destek Hattı Alo 191*” uygulamasından haberdar olup olmadıkları ise katılımcılara, bu doğrultuda yöneltilen ikinci soru olmuştur. Elde edilen bulgular Tablo 14.’de gösterilmektedir.

Tablo 14. Alo 191 Hattının Bilinirliği

Cevaplar	Sayı	%
Evet, duydum	66	34,6
Hayır duymadım	125	65,4
Toplam	191	100,0

Katılımcıların “*Daha önce uyuşturucu ile mücadele danışma ve destek hattı “Alo 191”i hiç duymuş muydunuz?*” şeklinde yöneltilen soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde “Alo 191” hattından haberdar olanların oranı %34,6 iken, daha önce böyle bir telefon hattını duymayanların oranı %65,4’dür. Uyuşturucu ile mücadele danışma ve destek hattı “Alo 191”i duymayanların oranı görece yüksek çıkmıştır. Bu durum önleme tabanlı kamu politikaları kapsamında hayata geçirilen uygulamanın toplum tarafından haberdar olunmadığını, gençlerin farkındalık düzeylerinin düşük seviyede olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan ele alındığında ilgili kamu kurumlarının veya bakanlığın bu konuda daha fazla tanıtıcı materyal hazırlaması yararlı olacaktır. Özellikle günümüzde sosyal medya kullanıcılarının gün geçtikçe arttığı; ayrıca sosyal medya araçlarının gençler tarafından daha fazla kullanıldığı dikkate alınır; sosyal medya araçlarının gençlerin mevcut uygulamalar konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlayabilecek bir araç olarak kullanılması yararlı olabilecektir.

Katılımcılara bu doğrultuda yöneltilen üçüncü soru ise “*Şimdiye kadar kaç kez uyuşturucu maddelerin zararları ile ilgili konferans, seminer ya da eğitim programına katıldınız?*” şeklinde olmuştur. Alınan cevaplar Tablo 15.’de gösterilmiştir.

Tablo 15. Uyuşturucunun Zararlarıyla İlgili Konferans vb. Programlara Katılım Durumu

Cevaplar	Sayı	%
Hiç katılmadım	132	69,1
Bir iki kez	52	27,2
Üç ve daha fazla	7	3,7
Toplam	191	100,0

Daha önce de belirtildiği gibi önleme tabanlı çalışmaların bütüncül bir yaklaşımla süreklilik arz edecek şekilde yürütülmesi hedeflenen amaca ulaşmak için gereken temel noktalardan biridir. Elde edilen bulgulara göre; şimdiye kadar uyuşturucu maddelerin zararları ile ilgili konferans, seminer ya da eğitim programına katıldım diyenlerin oranı yaklaşık %31 iken, katılımcıların oldukça önemli bir kısmı ise (%69,1) şimdiye kadar uyuşturucu maddelerin zararları ile ilgili konferans, seminer ya da eğitim programına hiç katılmadığını belirtmiştir.

Gençlerin uyuşturucu kullanma alışkanlıklarını ve uyuşturucu madde sorunsalında algılarını ölçmeye yönelik sorulan bir başka soru ise katılımcılara göre uyuşturucu ile mücadelede etkili bir kamu politikasının belirlenmesinden sonra uyuşturucu madde ile mücadelede alınması gereken önlemlerin tespitine ilişkin olmuştur. Bu bağlamda katılımcılara “*Sizce; aşağıdakilerden hangileri uyuşturucu ile mücadelede alınması gereken önlemler arasındadır?*” şeklinde bir soru yöneltilmiş, elde edilen bulgular Tablo 16.’da düzenlenmiştir.

Tablo 16. Uyuşturucu ile M¼cadelede Alınması Gereken Önlemler

Cevaplar	Sayı	Cevaplar içindeki %	Katılımcılar
Okullarda gençlerin bu konuda bilinçlendirilmeleri	103	22,0	53,9
Toplumsal bilinç ve duyarlılık oluşturulmalı	75	16,0	39,3
Ailelere bu alanda bilgilendirme yapılması	72	15,4	37,7
Devlet tarafından toplumu bilinçlendirici politikaların izlenmesi	68	14,5	35,6
Yasak ve cezalara ağırlık verilmesi	68	14,5	35,6
Kolluk birimlerince önleyici tedbirlerin alınması	33	7,1	17,3
Madde bağımlılığının bir suç değil, sağlık sorunu olarak görülmesi	30	6,4	15,7
Yazılı ve görsel medyada bilinçlendirici yayınlara yer verilmesi	19	4,1	9,9
Toplam	468	100,0	-

Not: Bu soruda birden fazla cevap alınmıştır.

Katılımcıların uyuşturucu ile m¼cadelede alınması gereken önlemler konusundaki tercihleri elde edilen bulgulara göre dengeli bir dağılım göstermektedir. Katılımcıların; %53,9'u "okullarda gençlerin bu konuda bilinçlendirilmeleri" gerektiğini belirtmiştir. Sırasıyla katılımcılar, "toplumsal bilinç ve duyarlılık oluşturulması", "ailelere bu alanda bilgilendirme yapılması", "devlet tarafından toplumu bilinçlendirici politikaların izlenmesi", "yasak ve cezalara ağırlık verilmesi", "kolluk birimlerince önleyici tedbirlerin alınması", "madde bağımlılığının bir suç değil, sağlık sorunu olarak görülmesi", "yazılı ve görsel medyada bilinçlendirici yayınlara yer verilmesi" gerektiğini belirtmektedirler.

Sonuç

Çalışmada uyuşturucu ile m¼cadelenin Türkiye özelinde kamu politikası bağlamında değerlendirilmesi ve yürütülen kamu politikaları ile ilgili gençlerin farkındalık düzeyleri ve algıları tespit ve analiz edilmeye çalışılmıştır. Türkiye'de son dönemlerde uyuşturucu ile m¼cadele konusu en temel toplumsal sorunlar arasında sayılmakla birlikte, bu konuda yeterli çalışmanın yapıp, yapılamadığı son derece tartışmalıdır. Belirli kesimler tarafından tam olarak kabul edilmek istenirse de uyuşturucu madde sorunu ciddi boyutlardadır. Kurumsal anlamda farklı bakanlık ve kuruluşların aynı konuda görevlendirilmeleri koordinasyon ve işbirliği sorunlarına neden olmaktadır. Her bir kurum kendi bakış açısıyla meseleye yaklaşmakta, geniş bir alanda pek çok görevli tayin edilmektedir.

Elde edilen bulgular daha geniş kapsamlı bir projenin sadece bir bölümünü yansıtmaktadır. Ancak elde edilen verilerin Türkiye’deki uyuşturucu ile mücadelede uygulanan kamu politikaları konusunda gençlerin bakış açısı ve düşünceleri hakkında önemli ipuçları verdiği rahatlıkla belirtilebilir. Bu bağlamda çalışmada elde edilen bulgular aşağıda kısaca özetlenmektedir:

- Gençler, uyuşturucu bağımlılığını en çok toplumsal (sosyal) bir sorun olarak görmektedirler. Toplumdaki uyuşturucu madde bağımlısı bireylerin yaşamış oldukları sorunlar günümüzde bireysel bir sağlık sorunu olmanın ötesine ulaşmış durumdadır. Bu bağlamda çalışmada uyuşturucu madde sorununun günümüz itibarıyla tek boyutlu bir sorun olmanın ötesinde toplumu sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve sosyo-politik yönlerden değişik şekillerde etkileyen çok boyutlu karmaşık bir sorun haline geldiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Gençler, uyuşturucu bağımlılarının ilk kez bu tür maddelerle arkadaş çevresinde karşılaştığını/tanıştığını düşünmektedirler. Uyuşturucu ile mücadelenin en önemli ayağını sorunun ortaya çıkmasını engellemeye yönelik olan önleme politikaları oluşturmaktadır. Bu bağlamda uyuşturucu tuzağına gençlerin/kullanıcıların düşmesinin önüne geçilebilmesinde en büyük görev ailelere/ebeveynlere düşmektedir.

Gençlerin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde arkadaş seçimi, gidilen eğlence mekânı seçimi hususunda ailelerin tutumu oldukça önemli görülmektedir. Ebeveynler çocuklarının bu konularda daha dikkatli olmalarını sağlayabilir ve çocuklarının bilinçlenmesini sağlayabilirlerse uyuşturucu madde kullanımının önlenmesi konusunda önemli bir adım atılmış olacaktır.

- Gençlerin dörtte biri (%25,1) akraba veya yakın çevresinde uyuşturucu madde bağımlısı veya uyuşturucu kullanan bir yakınının/tanıdığının bulunduğunu belirtmiştir. Bu sonuç oldukça düşündürücüdür. Çünkü bu sonuç günümüzde uyuşturucu madde kullananların hiç de azımsanmayacak bir boyutta olduğunun göstergesi olarak değerlendirilmelidir.
- Bugüne kadar herhangi bir uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullandığını belirten gençlerin oranı %8,4 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgu değerlendirilirken, konusu suç teşkil eden ve ahlaken toplum tarafından uygun görülmeyen konularda bireylerin doğru cevaplar yerine “toplumsal beklenti” yönünde cevap verebilme ihtimalinin olmasıdır.
- Gençlerin %53,9’u bugüne kadar uyuşturucu bağımlısı bir kişiyle karşılaştığını belirtmiştir. Bu sonuç, gençlerin önemli bir bölümünün günlük yaşamları esnasında uyuşturucu bağımlısı bir kişiyle karşılaştığını göstermektedir.

- Uyuşturucu madde kullanan bir kişiyle daha önce karşılaştığını belirten gençlerin oranı da dikkate alındığında; uyuşturucu bağımlısı biriyle karşılaşıldığında ona karşı gösterilecek olan tepkinin nasıl olduğu, bu sorunla mücadelenin etkinliği açısından oldukça önemlidir. Uyuşturucu bağımlısı bireylere karşı gösterilen tepki ya bağımlılığın artmasına ya da azalmasına etki edecektir. Katılımcıların %24,1'i uyuşturucu madde bağımlısı olan tanıdığına bunun zararlarını anlatarak bu tür maddeleri kullanmaması gerektiğini tavsiye edeceğini belirtmiş, yaklaşık %32'si ise hastaneye veya AMATEM, ÇAMATEM gibi tedavi merkezlerine götüreceğini belirtmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular, gençlerin bir kısmının bağımlı bir kişiyle karşılaştığında ne yapacaklarını tam olarak bilmediklerini göstermektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi uyuşturucu madde bağımlısı bireylere gösterilecek tepkinin yönü çok önemlidir. Bu yüzden gençlerin bu konudaki bilinç düzeylerinin artırılması, bağımlı biriyle karşılaştıklarında nasıl davranmaları gerektiği, nereye başvurabilecekleri konusunda bilinçlendirilmeleri oldukça yararlı olacaktır.
- Gençlerin %83,2'si Türkiye'de uyuşturucu ile yeterince mücadele edilmediğini düşünmektedir. Aslında Türkiye'de uyuşturucu madde sorunu ile mücadele edebilmek için yerinde ve etkin politikalar bulunmakta ve başarılı bir biçimde uygulanmaktadır. Türkiye'de yakalanan uyuşturucu madde miktarları göz önüne alındığında uyuşturucu madde sorunu ile mücadele politikaları kapsamında ele alınan arz yanlı politikaların birçok Avrupa ülkesinden daha başarılı sonuçlar vermesi bu durumun bir göstergesidir. Ancak bu alanda yürütülen faaliyetlerin gençler tarafından bilinmediği ya da bu politikaların vatandaşlara yeterince anlatılmadığı sorunu ortaya çıkmıştır.
- Gençler uyuşturucu ile mücadelede uyuşturucunun satılmamasına (arzına) yönelik mücadele politikalarının etkili olacağını düşünmektedirler. Elbette bu tür maddelerin arzının önüne geçilebilmesi uyuşturucu ile mücadele konusunda son derece önemlidir. Ancak bir asayiş sorununun çok daha ötesine ulaşmış olan problemin çözümü için polisiye tedbirler günümüz şartlarında yeterli olamamaktadır. Polis, jandarma ve gümrük teşkilatları aracılığıyla yapılan operasyonlar neticesinde yakalanan uyuşturucu maddeler sorunu ortadan kaldırmamaktadır. Bu nedenle bu tür maddelerin arzının yasal yollar ile olmadığı ve bu tür maddelere talep olduğu sürece arz eden birilerinin büyük olasılıklarla var olacağı gerçeği dikkate alınırsa bu konuda ne kadar çabalanırsa çabalansın başarı oranının sınırlı olacağı gözlerden kaçırılmamalıdır. Bunun yerine talep azaltımına yönelik önleme politikalarının daha işlevsel hale getirilmesi ve bu konudaki toplumsal bilincin oluşturulması daha yerinde olacaktır.
- Gençlerin önemli bir bölümü uyuşturucu madde kullanımını ölçmeye yönelik toplumsal farkındalığın oluşmasında önemli bir faktör olan gazete, tv, radyo gibi yazılı ve görsel medyada uyuşturucu maddelerin zararları ile ilgili reklam ya da tanıtım filmi ile karşılaştığını belirtmiştir.

- Toplumsal farkındalık konusunda Alo 191 uygulamasından haberdar olduğunu belirtenlerin oranı %34,6 olarak tespit edilmiştir. Bu oran da oldukça düşüktür. Bu konuda ilgili kamu kurumlarının bu hizmet ile ilgili bilinçlendirici faaliyetler gerçekleştirmesi oldukça yararlı olacaktır.
- Uyuşturucu maddelerin zararları ile ilgili konferans, seminer ya da eğitim programlarına daha önce katılmadım diyenlerin oranı %69,1 olarak tespit edilmiştir. Toplumsal farkındalık düzeyinin artırılabilmesi için bu tür faaliyetlerin tabana yayılması ve bu tür etkinliklere katılımların artırılması büyük önem arz etmektedir.
- Uyuşturucu ile mücadelede alınması gereken önlemler konusunda katılımcılar, okullardaki gençlerin bu konuda bilinçlendirilmelerini, devlet tarafından toplumu bilinçlendirici politikaların izlenmesi, yasak ve cezalara ağırlık verilmesi, ailelere bu alanda bilgilendirme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Uyuşturucu madde ve bağımlılıkla ilgili kamu politikalarının etkinlik ve başarı düzeyi toplum tarafından da benimsenmesi ve meşruiyeti ile doğrudan ilintilidir. Bu bağlamda uyuşturucu ile mücadelenin daha başarılı olabilmesi için mevcut kamu politikalarının gençlere anlatılması, benimsetilmesi ve bu konuda gençlerin farkındalık düzeylerinin yükseltilmesi gerekmektedir. Çünkü uyuşturucu madde kullanımı son yıllarda gençler arasında kullanım oranı olarak yaygınlaşmıştır. Bilgi iletişim teknolojilerinin günümüzde bu kadar yaygın kullanımı göz önüne alındığında internet teknolojisinin -özellikle sosyal medya- yardımıyla uyuşturucu ile mücadele politikalarının başarıya ulaşması sağlanabilir.

Çalışmada elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, bugünün gençleri, geleceğin anne ve babalarının uyuşturucu maddeler konusunda bilinçlendirilmeleri ve farkındalık düzeylerinin artırılması uyuşturucu ile mücadele politikalarının başarıya ulaşmasında kilit rol oynamaktadır.

Copyright © 2017 **Republic of Turkey Ministry of Youth and Sports**
<http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>
 Journal of Youth Researches • April 2017 • 5(1) • 150-158

ISSN 2147-8473
Received | 06 March 2017
Accepted | 09 April 2017

The Thoughts of the Youth in Turkey on Drug-fighting Policies*

Önder Kutlu**

Erhan Örselli***

Veysel Babahanoğlu****

Abstract

Analysing the use of drugs and emerging public policies in the struggle against this problem, which has become an important issue today and having a serious impact on the future of society, has vital importance in terms of determining the inadequacies in practice and putting more effective policies into effect. However, there is no adequate public policy analysis conducted in this field in Turkey. The main purpose of this study is to identify and analyse the level of awareness among young people (18-24 years) in the fight against drug use in Turkey. The questions require answers in the following areas are as follows: How much information do young people have about drugs? What is the awareness level and the perceptions of the young people about the measures taken and the public policies adopted in this respect? How many public institutions operating in the question are known by young people? The analysis is a quantitative one, applying survey method. A fully structured questionnaire was used as a data collection tool in the survey. After completing the application phase of the study, the data in the questionnaire forms with consistent responses were coded and loaded to the SPSS 16.0 program and then the analysis phase started. The empirical findings of the paper consist of the fieldwork carried out by the research project titled "Social Perception in Turkey's Policies on the Fight Against Drugs" in the Framework of Public Policy Approach, supported by Necmettin Erbakan University, Scientific Research Projects Coordination Office. In this context, in order to be more successful in fight against drug use, it is necessary that the existing public policies should be explained to the youth/citizens and the level of awareness of the citizens should be raised in this regard.

Keywords: Drug, Public Policy, Perception, Turkey, Youth.

* The empirical findings of the paper consist of the fieldwork carried out by the research project titled "Social Perception in Turkey's Policies on the Fight Against Drugs" in the Framework of Public Policy Approach, supported by Necmettin Erbakan University, Scientific Research Projects Coordination Office.

** Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Faculty of Social and Humanities, Department of Political Science and Public Administration, okutlu@konya.edu.tr

*** Asst. Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Faculty of Social and Humanities, Department of Political Science and Public Administration, eorselli@konya.edu.tr

**** Lecturer, Düzce University, Akçakoca Vocational School, veyselbabahanoğlu@duzce.edu.tr

In Turkey, where the proportion of young population is very high among the countries within the similar income category, the drugs and the problems arising from use of drugs increase and become dangerous day by day. Drug use eradicating the familial union, which is the basic dynamics of society, and the number of addicts living dependent on those harmful things among the society reveal the extent to which the danger has reached. In this context, the development and improvement of the public policies applied in the field of fighting against the drug problem is of great importance for all segments of the society.

Today, states and certain international organizations develops and implements various public policies in order to be able to cope with the problem. There are a number of public policies developed also in Turkey in the field of combating the drug problem. However, the existence of developed public policies solely by the states or public institutions is not considered sufficient. The ability to effectively fight against that problem and the success of current public policies are closely related to the level of citizens' awareness about the policies, and their way of perceiving on those policies. That is because, success on the public policies not adopted by citizens is achieved very difficult, and "those who are elected have the final word on the decision about the public policies" (Kutlu, 2006: 14). In this regard, it is very important to determine how the young perceive the issue of drugs and detect their awareness level about drug addiction and also formulate effective public policies or adapt them accordingly.

It is seen that the concept of "public policy" is dealt with and defined in many different ways and with different perspectives in the literature. It is difficult to take a generally accepted definition that is agreed upon in this context. Dye (1992) defines public policy as "anything that political power (the state) prefers to do or not to do" (1992: 2). Anderson (2010) argues that a definition of "what governments choose to do or not to do" is sufficient, while it is not enough for making a systematic analysis of public policy; for that reason he mentions the necessity of a more precise description. Therefore, he describes the concept of public policy as "a sequence of aimed actions or inactions developed by state organs and public officials, followed by an actor or actors in relation with a particular issue or problem" (2010: 6-7).

On the other hand public policy analysis might be defined as; "identifying public problems, proposing solutions for those problems, selecting one of those proposals as a solution alternative to be implemented by using a number of criteria, implementing the selected solution and evaluating whether the problem identified in the first stage in solved, and repeating the same process by redefining the problem if not solved" (Yıldız, Babaoğlu and Şahin, 2016: 135).

Drug use, possession and trade are prohibited by many countries. However, it is also a fact that drugs are used in almost all cultures and societies in all periods of history. The establishment of regulatory and supervisory mechanisms at international level on the issue of drug use and sale, which have exhibited very different dimensions over a period of about 150 years, became possible as late as early 20th century.

The word “addiction” is emphasized in defining narcotics. Therefore, addiction emerges as one of the most important concepts in the drug problem. In this context, addiction is defined as “the poisoning state consisting of the substances used as physical and psychological necessities in increasing proportion, resulting in the formation of an undesirable state, arising from the interaction of the patient organism, drug and environment” (Sevil, 1998: 7-11).

The drug problem has taken the form of a crime type defined in national and international terms as a trans-border problem. The worldwide increase in drug use, the high profit share in the drug trade, the attempts of terrorist organizations to get more shares from this profit at the point of providing financial income, and the technological developments have accelerated drug production and trafficking. A comprehensive struggle on a global scale with the drug problem has become a necessity. The solution of the drug problem is the one that can be solved with international cooperation. Turkey evaluates the fight against the drug problem in this perspective and supports the efforts to increase cooperation at the regional and global level as well as the national level (<http://www.mfa.gov.tr>).

The policy of our country to combat the drug problem can be dealt with in two different contexts: policies for avoiding the supply of narcotic substances such as trafficking, sales and production, and policies for minimizing drugs use, such as treatment, remediation and prevention. In this context, the framework document is the National Drugs and Strategy Document, which was put forward for the first time in 2006 in line with the European Union Strategies for Combating Drugs. The document was then revised to cover the years 2013-2018 (Pınarcı, 2014: 38-39).

The first organised studies on the drug problem in Turkey began with the Decision of National Security Council (NSC) dated 26.04.1996 and numbered 393. As a result of this decision, a recommendation was made to the Council of Ministers for the establishment of a “Supreme Board for the Suppression of Drug Use” and a “Sub-Committee on the Struggle against Drug Use” in order to ensure coordination of the activities to be carried out within the context of the fight against the drug problem. That board was established under the Board of the Family Research Institution by the Council of Ministers with the decision dated 25.07.1997 and numbered 97/9700 (<http://www.kom.pol.tr>).

Turkey, which has a law enforcement-oriented structure on the fight against drugs, has a better position than many European countries. In this context, very serious monetary resources and personel are allocated to prevent drug use and trade, and seizure rates of such substances are better than European countries (Pınarçı, 2014: 39).

When the activities carried out in the field of combat against addiction in Turkey are observed, it is seen that they mostly concentrate on prevention, prohibitive regulations and law enforcement. For that reason, a sense raises that the struggle with addiction is reduced to a pure order and health problem in the public. The work in the field of prevention, however, is not systematic. These studies are mostly informative and educational studies which consist of; preparation and dissemination of documents, posters, brochures, booklets, etc.; publishment of public spots; organizing seminars, conferences and symposiums in order for raising public awareness. In addition to these studies, it is not possible today to mention the existence of an effective early intervention mechanism, especially for disadvantageous and risky groups, aimed for early detection of substance use and the prevention of drug use before becoming addicted (Cumhurbaşkanlığı, 2014: 814).

In the study, a survey was designed and carried out, since the policies to combat the drug problem in Turkey were tried to be measured on the basis of the perception of young people/citizens. The survey was conducted within the scope of the research project titled "Social Perception about Turkey's Policy to Combat Drugs in the Framework of the Public Policy Approach". The study of the project was carried out on a total of 1001 participants in 51 districts of 15 cities¹. The data and findings used in this study involve a part of that project. Therefore, in this study only the views of 18-24 aged participants (191 participants) on the issue of drug-fighting policies in our country have been considered.

A fully structured questionnaire was used as a data collection tool in the survey. At the beginning of the questionnaire, it was stated that the research was made by whom and for what purpose. The research was supported by Necmettin Erbakan University Scientific Research Coordination Office and the obtained personal data were promised to be used in no way other than the research. The questionnaire form to provide the necessary data for the research involves two main sections. In the first part, there are questions about determining the socio-demographic characteristics of the participants and in the second part there are questions for measuring the public perception levels on the public policies applied in the field of combating the drug problem in Turkey.

---

¹ The Statistical Region Units Classification (NUTS) was used while determining the cities to conduct the questionnaire study and the number of interviews to be held in the cities was decided by stratifying them according to the number of voters in the General Parliamentary Elections on November 1, 2015.

The field study was carried out in accordance with the sampling plan determined during 03-20 June 2016. A total of seventeen interviewers and two field supervisors were involved in the questionnaire application. After completing the application phase of the study, the data in the questionnaire forms with consistent responses were coded and loaded to the SPSS 16.0 program and then the analysis phase began.

The findings of the study can be summarized as follows:

- Participants mostly regard drug addiction as a common (social) problem. The problems that individuals with drug addicts in the society experience nowadays have gone beyond an individual health problem. In this context, it is seen that beyond being a one-dimensional problem; the problem of drug substance has become today a multidimensional and complicated problem affecting society through different ways in socio-economic, socio-cultural and socio-political aspects.
- Participants think that drug addicts meet/know those kinds of substances in entourage for the first time. Prevention policies aimed to avoiding the emergence of the problem create the most important issue of fighting with drugs. In this context, the biggest task for preventing the young people/users from falling into the drug traps involves the family/parents.
- When the answers given by the participants are evaluated, the attitudes of the parents regarding the choice of friends and the choice of the entertainment place to be visited are considered to be very important. If the parents can ensure that their children are more cautious about those issues, and if they can raise awareness of their children, an important step will be taken to prevent the use of drugs.
- Approximately one quarter of the respondents (25.1%) stated that they had a drug addiction or drug using kinsmen/friends in their immediate surroundings. This result is very thought provoking. This result should be evaluated as an indication that the drug users today are at a level not to be underestimated.
- The proportion of respondents, who had ever used any drug or stimulant substance to date, is 8.4%. When the findings are evaluated, it is probable that individuals may have responded the questions, which constitute a subject of crime and morally undesirable by society, in the direction of “social expectation” instead of the correct answers.
- 53.9% of the respondents stated that they had met a drug addict before. This result shows that a significant proportion of young people are exposed to drug addicts during their daily lives.

- When the proportion of participants who stated that they had met a drug-using person was also taken into consideration; the reaction to be shown against her/him when a drug addict is encountered as very important for the effectiveness of the fight against that problem. The reaction towards drug-addicted individuals will have an effect on either increasing or decreasing the addiction levels. 24.1% of the respondents stated that they would advise to individuals with drug addicts around that they should not use such drug substances by describing their damages, while 32% of them stated that they would take them to hospital or to the treatment centres such as AMATEM or ÇAÇATEM. The findings also show that some of the young people do not know exactly what to do when they see or meet an addicted person. As already mentioned, the reaction shown to drug addicted people is very important. Therefore, it will be very useful to increase the consciousness of the young people in that aspect, and to raise their awareness of how to behave and where to apply when they meet an addicted person.
- 83.2% of the participants think that the fight against drugs is not sufficient in Turkey. In fact, there are efficient and effective policies to combat the drug problem and they are implemented successfully in Turkey. Given the drug seizure quantities in Turkey, it is an indicator that supply-side policies, which are dealt in the context of the policies on combating drug problems, are more successful than those of many European countries. However, a problem has arisen about being unable to inform the young people about those policies, and to adequately explain the activities carried out in this area to the citizens.
- The participants think that prevention policies against the sale of drugs in the fight against drugs will be effective. Of course, the prevention of the supply of such substances is extremely important in the fight against drugs. However, in order to solve the problem that has reached far beyond the problem of public order, policing measures are not enough in today's conditions. The drug seizure through the operations by the police, gendarmerie and customs agencies is not enough for eliminating the problem. Therefore, given the fact that the supply of such materials is not by legal means and that there is a possibility that there will be a great number of people who supply such materials as long as they are demanded, it should not be ignored that the success rate of the fight against will be limited. Rather, it would be more functional to make more appropriate prevention policies for demand reduction and to form social consciousness, in this context.
- A significant proportion of respondents stated that they encountered advertisements or promotional films, which are important factors in the development of social awareness to prevent drug use, related to the harms of narcotic substances in written and visual media such as newspapers, TV and radio.

- In terms of social awareness, the rate of those, who stated that they are aware of Alo 191, was found to be 34.6%. This rate is quite low. In this regard, it will be very useful for the relevant public institutions to carry out awareness-raising activities related to that service.
- The proportion of those who have not previously participated in conferences, seminars or training programs related to the damages of narcotic substances has been determined to be 69.1%. In order to increase the level of social awareness, it is of great importance that such activities are spread out to the public level and the participation in such activities is increased.
- Regarding the measures to be taken in the fight against drugs, the participants stated that the young people in the schools should be informed about the issue, the state should carry out policies to make the society be aware of the problem, the prohibition and punishment should be emphasized and the families should be informed on the issue.

The level of effectiveness and the success of public policies on the fight against drugs and addiction is directly related to citizen adoption about them and their legitimacy. In this context, in order to be more successful with the drug combat, it is necessary that the existing public policies should be told to the youth/citizens and the level of awareness of the citizens should be raised in this regard. Given the widespread use of information communication technologies today, the success of anti-drug policies can be achieved with the help of internet technology - especially social media. Raising consciousness and awareness levels of today's young people, the future's mothers and fathers on drugs play a key role in ensuring the future success of drug-fighting policies.

Kaynakça/References

- Akdoğan, A. A. (2011). Türkiye'de kamu politikası disiplininin tarihsel izleri. Filiz Kartal (Ed.), *Türkiye'de kamu yönetimi ve kamu politikaları içinde* (s. 75-98). Ankara: TODAİE Yayınları.
- Anderson, J. E. (2010). *Public policymaking*. Boston: Wadsworth.
- Babahanoğlu V. ve Örselli E. (2016). Kamu politikası: *Türkiye'de uyuşturucu ile mücadelede uygulanan politikalar ve toplumsal algı*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Babuna, C. ve Bayhan, N. (2009). *Uyuşturucu-bağımlılık afeti ve sorunları*. İstanbul: Karakutu Yayınları.
- Cumhurbaşkanlığı, DDK. (2014). *Madde ve diğer bağımlılıklar ile mücadele kapasitesinin ve bu bağlamda Türkiye Yeşilay Cemiyetinin değerlendirilmesi*. (Araştırma ve İnceleme Raporu Tarih 30/01/2014), Ankara.

- Demirci, B. (2014). *Uyuşturucu madde bağlantılı suçlar, uyuşturucu madde bağlantılı suçların önlenmesi ve cezaevleri*. (2014 Türkiye Uyuşturucu Raporu). Ankara: TUBİM.
- Devlet Kitapları, (1986). *Uyuşturucu salgını ve tedbirleri*. İstanbul: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.
- Dye, T. R. (1992). *Understanding public policy*. New Jersey: Prentice Hall.
- Göçoğlu, V. (2014). *Kamu politikası ve sosyal medya ilişkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- <http://www.kom.pol.tr/tubim/Sayfalar/Tarih%C3%A7emiz.aspx>, Erişim tarihi: 11.06.2016.
- Işık, M. (2013). *Madde kullanımı ve stratejik iletişim*. Ankara: SAGE Yayıncılık.
- Karagöz, İ. (2008). *Sigara, alkol, uyuşturucu zararları ve dini hükmü*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Koçak, N. (2011). *Uyuşturucu madde politikası: yasalar, stratejiler ve ekonomik analizler*. (2011 Türkiye Uyuşturucu Raporu). Ankara: TUBİM.
- Köknel, Ö. (1998). *Bağımlılık: alkol ve madde bağımlılığı*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kutlu, Ö. (2006). *Karşılaştırmalı kamu yönetimi: teorik çerçeve ve ülke uygulamaları*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Ögel, K. (1997). *Uyuşturucu maddeler ve bağımlılık*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ögel, K. (2014). *Bağımlı aileleri için rehber kitap*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Pınarcı, M. (2014). *Uyuşturucu sorunu ve mücadele politikası*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Robins, P. (2009). Public policy making in turkey: faltering attempts to generate a national drugs policy. *Policy&Politics*, 37, 289-306.
- Sevil, H. T. (1998). *Uyuşturucu bağımlılığı tanımlar-sorunlar-çözümler*. Ankara: SABEV Yayınevi.
- T.C. Başbakanlık. (2013a). *Ulusal uyuşturucu politika ve strateji belgesi (2013-2018)*. Ankara.
- T.C. Başbakanlık. (2013b). *Ulusal uyuşturucu politika ve strateji belgesi'nin uygulanması için ulusal uyuşturucu eylem planı (2013-2015)*. Ankara.
- T.C. Başbakanlık. Uyuşturucu ile mücadele ile ilgili 2014/19 sayılı Başbakanlık genelgesi. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/11/20141113-13.htm> Erişim tarihi: 05.03.2016.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'nin uyuşturucu ile mücadelesi. http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-uyusturucu-ile-mucadelesi.tr.mfa Erişim tarihi: 11.03.2016.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/01/20130127-8-1.pdf> Erişim tarihi: 22.05.2016.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2012). *Stratejik plan 2013-2017*. Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. "Alo 191 uyuşturucu ile mücadele danışma ve destek hattı eğitimi. <http://www.thsk.gov.tr/haberler/alo-191-uyusturucu-ile-mucadele-danisma-ve-destek-hatti-egitimi.html> Erişim tarihi: 05.08.2016.
- T.C. Sağlık Bakanlığı, Uyuşturucu ile mücadelede 'Alo 191 Hattı' hizmet vermeye başladı. <http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/1-41399/uyusturucu-ile-mucadelede-alo-191-hatti-hizmet-vermeye.html> Erişim tarihi: 09.07.2016.

- T.C. Sağlık Bakanlığı, Uyuşturucu ile mücadelede acil eylem planı. <http://www.saglik.gov.tr/TR/dosya/1-96241/h/uy-muc-acil-eylem-plani.pdf> Erişim tarihi: 05.08.2016.
- Tozlu, E. (2015). TRT'nin Son Çıkışı'ını Yeşilay Hazırladı!. http://www.cafesanat.com/?p=content_haberler&gl=televizyon&cl=haberler&i=7017 Erişim tarihi: 11.07.2016.
- TUBİM (2011). *Türkiye uyuşturucu raporu 2011*. Ankara.
- UNODC (2016). *World drug report 2016*. United Nations.
- Yeşilay, Uyuşturucu maddelerden korunmak için. Türkiye bağımlılıkla mücadele eğitim programı (TBM). www.yesilay.org.tr/documents/file/yesilay/kitap/tbm/sunum/tbm-madde.pptx (Erişim Tarihi: 24.05.2016).
- Yıldırım, E. (2008). *Uyuşturucu kullanımının sosyolojik boyutu uyuşturucuya yönelik talep azaltımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kırıkkale Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Yıldız, M.; Babaoğlu, C. ve Şahin, B. (2016). Kamu politikalarını türk idare tarihi üzerinden çalışmak. *Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34, 133-158.